

Mariusz Chamarczuk SDB, *Polska Misja Katolicka w Sztokholmie. 50 lat działalności duszpasterskiej wśród polskiej emigracji. Femtioårsdagen av den Katolska Polska Missionen i Stockholm*, Łąd nad Wartą 2020, ss. 110, ISBN 978-83-88517-62-4.

Duszpasterstwo wśród emigrantów należy do bardzo ważnych zadań Kościoła. Episkopaty poszczególnych krajów starają się zapewnić swoim rodakom szeroko rozumianą opiekę duszpasterską w ojczystym języku wraz z poszanowaniem rodzimych tradycji. Biskupi polscy w przeszłości dostrzegali takie zapotrzebowanie, również w krajach skandynawskich. W 1970 roku oficjalnie na mocy jurydycznego dekretu delegowali pierwszych polskich duszpasterzy, aby posługiwali swoim rodakom. Duszpasterstwo to funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Recenzowana książka powstała z okazji 50. rocznicy powstania Polskiej Misji Katolickiej (dalej: PMK) w Sztokholmie. Jak zaznaczył autor we wprowadzeniu, książka opowiada o różnych okolicznościach, perypetiach, inicjatywach i wydarzeniach, ale bardziej o potrzebie przeżywania i pogłębiania wiary we wspólnocie w kontekście różnych kultur tworzących tożsamość. Struktura książki jest następująca: składa się z dwóch zasadniczych części składowych: pierwszej napisanej w języku polskim i drugiej w języku szwedzkim. Część szwedzkojęzyczna została szerzej opracowana, aby mogła – jak wspomniał autor we wprowadzeniu – dotrzeć do szerszego grona czytelników nieposługujących się na co dzień językiem polskim. Z przyczyn obiektywnych nie będzie ona w tym miejscu recenzowana. Część polskojęzyczna natomiast jest jednym rozdziałem podzielonym na dziewięć tematycznych części.

Pracę otwiera wstępna część poświęcona historii PMK w Szwecji. W celu głębszego i pełniejszego zrozumienia funkcjonowania aktualnego duszpasterstwa polonijnego salezjanów w Sztokholmie zostały ukazane podwaliny tej działalności. W dalszej części autor zaprezentował postaci wszystkich salezjanów i ich dokonania w PMK w Sztokholmie osadzone w różnych kontekstach historyczno-kulturowych na przestrzeni pięćdziesięciu lat.

Kolejne osiem części opracowania w wielu aspektach charakteryzuje działalność omawianej misji katolickiej. Pierwsza z nich na zaledwie dwóch stronach przedstawia aktualną wspólnotę salezjańską w Sztokholmie. Każdy z salezjanów został nie tylko wymieniony z imienia i nazwiska, ale zaprezentowany z wyczeniem i opisaniem spełnianych funkcji i zadań w PMK zarówno dzisiaj, jak i w przeszłości.

Druga część omawianej książki ukazuje wielowymiarową działalność charakteryzowanej misji katolickiej, która nie sprowadza się tylko i wyłącznie do funkcji religijnej, ale obejmuje również funkcje integracyjną i kulturotwórczą. Przekłada się to między innymi na współpracę ze służbami konsularnymi w Szwecji w celu współdziałania w organizowaniu wydarzeń kulturalnych dla Polaków. Autor wymienił i opisał wybrane najważniejsze wydarzenia działalności PMK w Szwecji. Zaliczył do nich: powołanie do istnienia chóru *Crescendo*; obchody 20. rocznicy powstania PMK w Sztokholmie; pielgrzymkę młodzieży śladami św. Jana Bosko i uczestnictwo w Światowych Dniach Młodzieży; przeniesienie pomnika Ofiar Katyńskich; jubileusz 50. rocznicy istnienia diecezji Sztokholmskiej; 75. rocznicę obecności salezjanów w Szwecji oraz powstanie strony internetowej PMK.

Ponadto warto podkreślić, że ksiądz Mariusz Chamarczuk zwrócił uwagę na współpracę duszpasterskiego ośrodka polonijnego z protestancką parafią, dzięki której wierni mogą w każdą niedzielę i w święta w kościele pod wezwaniem św. Jana (szw. Sankt Johannes kyrka) gromadzić się na sprawowanie liturgii. Ta kooperacja ze względu na międzywyznaniowość posiada charakter ekumeniczny.

W trzeciej części autor przybliżył czytelnikowi istotną rolę laikatu wpisującą się w duszpasterstwo PMK w Szwecji. Przez wszystkie lata ludzie świeccy bardzo gorliwie wspierali duszpasterzy mię-

dzy innymi w działalności organizacyjnej, charytatywnej, związkowej, w zajęciach katechetycznych dla dzieci i młodzieży oraz w przygotowaniu liturgii. Wymienienie z imienia i nazwiska najbardziej zasłużonych dla Polskiej Misji może być pewną formą dowartościowania osób, które bezwzględnie na to zasłużyły. Pod koniec omawianej części ksiądz Mariusz Chamarczuk szczególnie docenił trzy osoby, które w 2007 roku w trosce o formację swoją i innych małżeństw powołały do istnienia działalność Kościoła Domowego, które spełnia swoje zadanie do dnia dzisiejszego.

Czwarta część recenzowanej pracy przedstawia duszpasterstwo młodzieżowe w Związku Polskiej Młodzieży Katolickiej w Szwecji. Jak Organizacja powstała w 1989 roku. Miała za zadanie stworzyć salezjanom przestrzeń realizacji duszpasterstwa młodzieżowego oraz przekazywać młodym ludziom wartości związane z wiarą, moralnością, patriotyzmem i obyczajowością. Liczba członków wspomnianego stowarzyszenia to około 400 osób, które wpisują się w funkcjonowanie dużej szwedzkiej organizacji Kościoła katolickiego, skupiającej kilka tysięcy młodych Polaków. Autor zapewnia, że obozy organizowane dla młodzieży, których na przestrzeni 50 lat było około 120, zawsze cieszyły się popularnością. Ponadto dla duszpasterzy były one okazją do wykazania się kreatywnością i pomysłowością nie tylko na płaszczyźnie duszpasterskiej, ale również organizacyjnej.

Zagadnienia piątej części są skupione wokół duszpasterskiej służby kapelańskiej kapłanów wśród polskich harcerzy w Szwecji. Autor przybliżył krótko przyczyny powstania w Sztokholmie Związku Harcerstwa Polskiego (dalej: ZHP). Było to spowodowane przybyciem do Szwecji po II wojnie światowej członków organizacji harcerskiej, którzy widzieli możliwość przekazywania młodemu pokoleniu wyższych wartości. Współpraca harcerzy z salezjanami rozpoczęła się w roku 1986, wtedy ich pierwszym kapłanem został salezjanin, ks. Paweł Banota. Miał on również swoich następców, których autor chronologicznie wymienił, opisując ich zaangażowanie oraz osiągnięcia. W okresie 50 lat istnienia PMK – jak zaznaczył autor – miało miejsce około 140 biwaków harcerskich. Ponadto były wydawane wartościowe czasopisma harcerskie, które promowały wartości religijne i patriotyczne. Salezjańska harcerska posługa kapelańska stała się doskonałym stylem wychowawczym formującym młode pokolenia Polaków przebywających na emigracji w Szwecji.

Kolejna szоста część prezentuje działalność Domu Młodzieży – Oratorium św. Jana Bosko *Quo vadis* prowadzonego przez salezjanów w Sztokholmie. Dla duchowych synów św. Jana Bosko oratorium jest środowiskiem wychowawczym, którego celem jest integralny rozwój młodego człowieka (wszystkich wymiarów jego osobowości). Młodemu człowiekowi oferuje miejsce, środowisko oraz przyjazny klimat. W oratorium można spędzić czas przy zabawie, włączyć się w działalność różnych grup, uzyskać pomoc w nauce. Jest ono również miejscem, w którym młody człowiek może permanentnie stawać się lepszy i wzrastać w człowieczeństwie oraz przybliżyć się do Wszechmocnego Stwórcy. Takiego miejsca nie mogło zabraknąć również w PMK w Sztokholmie. Uroczyste otwarcie i poświęcenie Oratorium św. Jana Bosko *Quo vadis* miało miejsce 20 września 2003 roku. Według księdza Chamarczuka, oratorium wychodziło naprzeciw licznym problemom wychowawczym wielu chrześcijańskich rodziców. Nie brakło również zrozumienia i poparcia również materialnego tego dzieła przez ludzi świeckich.

Siódma część recenzowanej pracy opisuje zasoby Archiwum PMK w Sztokholmie. Autor usystematyzował archiwalne zasoby polskiej misji. Zaszeregowal je do dziesięciu grup tematycznych. Oto i one: Dokumentacja urzędowa w języku szwedzkim; Dokumentacja urzędowa w języku polskim; Duszpasterstwo ogólne i sakramentalne; Związki Młodzieżowe; Harcerstwo; Biblioteczka; Albumy fotograficzno-dokumentacyjne; Pamiętki i nagrody; Najstarsze materiały oraz Materiały digitalne. Ksiądz Mariusz Chamarczuk, przygotowując recenzowaną książkę, sam korzystał z wyżej wymienionych źródeł.

Ostatnia część recenzowanej pracy przedstawia czytelnikowi Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa w Szwecji. Jak wyjaśnia autor w pierwszych zdaniach, jest to szczególnie wydzielona prywatna część archiwum PMK. Zawiera ona liczne dokumenty i świadectwa wszelkich form opieki zarówno duchowej, jak i materialnej nad polskimi emigrantami na przestrzeni pół wieku. Aktualny stan zbiorów stanowi około 5000 dokumentów źródłowych zebranych i uporządkowanych. W dalszej części opracowania wymienia szczegółowo wszystkie działy i wylicza tytuły poszczególnych dokumentów w nich zawartych.

Recenzowana praca jest w miarę kompletnym spojrzeniem na funkcjonowanie Polskiej Misji Katolickiej w Sztokholmie. Merytorycznie znaczna część pracy opisuje postacie, miejsca, wydarzenia i osiągnięcia duszpasterskie, które pół wieku tworzyły PMK w Sztokholmie. Podsumowując, należy stwierdzić, że książka jest napisana w ciekawy i przystępny dla czytelnika sposób, co może być zachętą do lektury nie tylko dla historyków, ale również duszpasterzy, beneficjentów posługi salezjanów w Szwecji, wszystkich osób zarówno Polaków, jak i Szwedów na różny sposób związanych z PMK w Sztokholmie. Ponadto godny zauważenia jest fakt, że omawiana pozycja wpisuje się w coraz bardziej promowaną w świecie nauki popularyzację dwujęzyczności, co zwiększa wartość recenzowanego opracowania. Może być ono skierowane do tych, którzy na co dzień używają dwóch języków: polskiego i szwedzkiego, do tych, którzy aktualnie dążą do poznania jednego z nich, oraz do tych, którzy ten trud podejmą w przyszłości. Opisana wartościowa i wieloaspektowa praca salezjańskich duszpasterzy sztokholmskich może być inspiracją dla innych pastoralnych ośrodków polonijnych rozsianych po całym świecie do podejmowania nowych wyzwań dla duchowego dobra wiernych, szczególnie dla dzieci i młodzieży. Ponadto omawiana publikacja jest również zaproszeniem do kolejnych poszukiwań oraz do historycznego dokumentowania innych ważnych wydarzeń i przedsięwzięć duszpasterstwa polonijnego.

Ks. Radosław Błaszczuk SDB

Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie

DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2020.3.13>